Celjska Mohorjeva družba
Prva slovenska založba

URŠKA PERENIČ: LUIZE PESJAKOVE PESMI ZA SLOVENSKO MLADOST V ZRCALU BIDERMAJERJA

Podatki o knjigi

- Naslov: Luize Pesjakove pesmi za slovensko mladost v zrcalu bidermajerja
- Avtorica: dr. Urška Perenič
- Urednica: dr. Cvetka Rezar Mlakar
- Velikost: 135 mm x 210 mm
- Vezava: trda vezava
- Število strani: 252
- ISBN: 978-961-278-580-2
- Cena: 25 €
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2022

Šopek krasnóvonjavih vijolic poezije

Sveža znanstvena monografija Luize Pesjakove pesmi za slovensko mladost v zrcalu bidermajerja *prinaša prvo obširno obravnavo literarnega bidermajerja na Slovenskem ob upoštevanju celotnega slovenskega pesništva Pesjakove za otroke in mladino, a pravzaprav tudi odrasle, s čimer na izviren način zapolnjuje zelo pomembno vrzel v obravnavi slovenskega literarnega življenja predpreteklega stoletja.*

V pesniškem opusu Luize Pesjakove (1828–1898) posebno pozornost zahtevajo njene slovenske pesmi za otroke in mladino. Skoznje nas v knjigi popelje literarna zgodovinarka Urška Perenič, ki sploh prvič doslej pokaže, kako je Pesjakova s svojimi pesniškimi *cvetkami* za mlade, porojenimi iz pristnega občutenja materinskega poslanstva, narave in stvarstva, čemur se pridruži še patriotični element, v slovenskem slovstvenem razvoju (naj)globlje zasadila duhovno-patriotično različico otroškega pesniškega bidermajerja. Ta se zdi ob mogočnejšem koralnem grebenu, katerega ogrodje predstavlja mladoslovensko pripovedništvo druge polovice 19. stoletja, kot nekakšen osamelec sredi morja, in vendar dragoceno udejanjenje tistega srednjeevropskega meščanskega sloga, ki mu ne bomo rekli zapozneli, ampak preprosto in pogumno kar slovenski bidermajer.

O avtorici

Dr. Urška Perenič je izredna profesorica za slovensko književnost na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani ter višja znanstvena sodelavka na Inštitutu za kulturno zgodovino ZRC SAZU. Njeno raziskovalno težišče je na slovenski književnosti 19. stoletja in prve polovice 20. stoletja, ob čemer veliko pozornost posveča pripovedništvu, čitalniški dramatiki ter slovensko-nemškemu avtorstvu. Znanstvene in strokovne razprave objavlja

Foto: Janez Marolt

Kontakt
Uredništvo
T 03 426 48 00
urednistvo@celjska-mohorjeva.si

v domačem in tujem tisku. Med njenimi zadnjimi knjigami, ki so v slovenski javnosti naletele na širok odmev, omenimo znanstveno monografijo *Josip Jurčič: Pripovednik svojega in našega časa* (Beletrina, 2021) ter znanstvenokritično izdajo prvega slovenskega družinskega romana v obliki dnevnika pisateljice Luize Pesjakove, katere največja poznavalka je. Trenutno veliko energij namenja vodenju projekta Književna republika Borisa Pahorja, pri katerem se s skupino raziskovalcev z ZRC SAZU in v sodelovanju z Narodno in univerzitetno knjižnico v Ljubljani intenzivno lotevajo raziskovanja celotnega opusa in literarne zapuščine do nedavna najstarejšega živečega slovenskega tržaškega pisatelja Borisa Pahorja.

Iz knjige

Vidim jo, kako sedi ob pisni mizi pri oknu hiše v tisti ozki, stesnjeni uličici mesta, kjer je včasih še mislim tesno in ki se polagoma spušča proti Bregu. Oblečena je v enostavno, na otip mehko temno modro obleko iz muslina, ki ima okrogel, s čipko ozaljšan ovratnik s trakci za zavezovanje in ji še vedno lepo oblikuje pas in sega vse do tal. Rjave lase, s srebrnimi nitkami prepredene, ima spete v nizko figo, da se vidi petvrstna koralna ogrlica z zlato zaponko. Če bi se nagnila skozi okno sobe, bi tudi v jesenskih in zimskih jutrih, ko se nad Ljubljanico dviga kot cvetačna kremna juha gosta megla, ki se nato obesi na strehe starih meščanskih hiš, za katere se zdi, da nekje tam gori silijo skupaj, lahko videla zvonika stare jezuitske cerkve. Vse drugače je, ko ima sonce moč. Ali tedaj, ko v to ozko ulico posije po dežju v mladoletju in svetloba prebije dežne kapljice, se odbije na vse strani in tudi sv. Jakob zažari v barvah. V poletnih deževnih vremenih pa ob rahlo priprtem oknu in odprti knjigi najraje prisluškuje udarjanju kapljic na šipo, kjer puščajo sledi, in jim, če se ne naberejo v vogalih okna, skuša slediti dol in dol, dokler ne dosežejo uličnega tlaka in se, pomešane z zvenom korakov in mačjim mijavkom, pogreznejo v razgorelo zemljo, od koder izhlapijo, da bi znova porosile polja, trave in cvetje. Kakor so se v preteklost pogreznili njeno otroštvo in mladost in vse podobe preteklih let ter zdaj ob pogledu na petero vijolic oživljajo in vstajajo iz svoje minulosti, odete v svetlobo.
(Strani 15–16)

Luiza Pesjakova se je kot slovenska pesnica za otroke in mladino torej začela uveljavljati v srednji dobi svojega življenja, na vrhuncu osebne zrelosti, stara okrog štirideset let. Dotlej ni bila povsem nepoznano ime na slovenskem literarnem prizorišču (povejmo kar tule, da je pesnila že od rane mladosti in posebej intenzivno od šestdesetih let, ter spomnimo, da je v slovensko literarno javnost ob Bleiweisovi spodbudi stopila leta 1864 v Kmetijskih in rokodelskih novicah, *ki so objavile njeno domnevno prvo slovensko pesmico* Kar ljubim*). Vendar je v sedemdesetih in osemdesetih letih, ko je začela s pesmimi in proznimi sestavki občutneje polniti strani več slovenskih periodičnih publikacij (med njimi* Zvona *in* Ljubljanskega zvona*) in v slovenščini objavljati knjige (tu bo osrednje mesto zavzel dnevniški roman* Beatin dnevnik, *prvi roman tega žanra pri nas, ki ga je spisala že 1882. in objavila 1887. leta), postala eno najprepoznavnejših slovenskih, točneje, nemško-slovenskih ženskih peres na Kranjskem. S tega stališča je krivica, ki ji jo bo pozneje storila domača literarna zgodovina, nedopustna, saj je svojčas spoštovano, priljubljeno in poznano avtorico izročila pozabi.*
(Strani 30–31)

